

Posudek oponenta

Název práce: Pojem estetické zkušenosti v americké filozofii po Johnu Deweym: John Dewey a Jerome Stolnitz

Autorka: Denisa Špryňarová

Diplomová práce Denisy Špryňarové je zaměřena na komparaci dvou různých pojetí estetické zkušenosti v americké filozofii a estetice: pojetí Johna Deweyho a Jerome Stolnitze. Tento podnik je zajímavý a náročný, protože oba autoři vycházejí z odlišných estetických pozic. Zatímco Jerome Stolnitz vychází z předpokladu rozdílných postojů ke skutečnosti a snaží se specifikovat roli postoje estetického a jemu příslušné estetické zkušenosti, John Dewey buduje svou estetiku na základě svého pojetí zkušenosti jako interakce organismu s prostředím a snaží se poukázat na estetický charakter každé takto pojaté zkušenosti. K rozlišení různých typů zkušenosti se teprve postupně propracovává.

Špryňarová svou práci logicky člení. Nejdříve představuje širší pozadí Deweyho filozofie, poté objasňuje klíčový problém jeho estetiky – cézuru mezi každodenní zkušeností a běžným pojetím umění a ukazuje teoretický aparát, kterým se Dewey snaží tuto cézuru přemostit. Teprve na tomto základě pak může konzistentně představit jeho pojetí estetické zkušenosti. V případě teorie Jeroma Stolnitze pak Špryňarová volí poněkud úspornější postup. Uvádí jeho definici estetického postoje, vysvětluje její základní složky a ukazuje, jak je pojem estetické zkušenosti navázán na pojem estetického postoje. Již strategií řazením kapitol si tak vlastně připravuje půdu pro závěrečnou komparaci, která se shodami i rozdíly obou koncepcí zabývá. Zde bych vyzdvihl především zajímavý vývod o procesuální povaze estetické zkušenosti jak u Deweyho, tak (což je méně samozřejmé) u Stolnitze.

Diplomová práce je psána pečlivě a bez závažných zkreslení a většina jejích závěrů je pečlivě doložena. To je třeba ocenit. Přesto se autorka nevyhnula některým problematickým tvrzením. Na některá, která by se mohla stát tématem obhajoby, v dalším textu upozorním.

Autorka Deweyho koncepci několikrát označuje za organicistickou (např. strany 12, 18, 29). Na straně 12 pak autorka organicismus vysvětluje následujícím způsobem: „Jsme zasazeni do organické struktury, vzájemné přítomnosti celku a jeho částí, podobné biologické struktuře organismu, ve které každá část působí v interakci na druhou, kde jakákoli změna ovlivňuje celek.“ Tato charakterizace však podle mého názoru odpovídá spíše koncepcím objektivního idealismu, než Deweymu. Opravdu by Dewey mluvil o **vzájemné přítomnosti částí a celku**?

Na straně 29 v kontextu představování Deweyho pojetí zkušenosti autorka tvrdí: „To, zda *zkušenost* označíme za praktickou, intelektuální nebo estetickou, je dáno zpětnou reflexí, kdy jedna z těchto složek je považována za dominantní.“ Znamená to tedy, že během procesu zkušenosti si nejsem vědom, zda se jedná o zkušenost dominantně estetickou či dominantně praktickou a dozvídám se to až „zpětnou reflexí“ po završení dané situace?

V závěrečné kapitole autorka na straně 59 píše: „Chtěla bych zde zdůraznit slovo *záměr*. Nebylo by možné, toto slovo spojit s estetickým postojem, jako *záměrnou* změnou ve vědomí vnímatele, který v sobě obsahuje soustředění se na ty vlastnosti předmětu nebo situace, které jsou kvalitativního charakteru? Pokud by tomu tak bylo, mohli bychom říci, že v tomto bodě se oba myslitelé, i přesto, že se k tomuto místu dostávají z jiného směru, setkávají. Jde o záměrné vyzdvižení a soustředění se na kvalitativní vlastnosti v procesu a jejich vědomé zakoušení.“ Znamenalo by to, že Dewey nepřipouští nastolení estetické situace, která by vznikala z překvapení či emocionální odpovědi různého druhu a ne na základě záměrného rozhodnutí? Byl by u Stolnitze estetický postoj plně podřízen záměrným aktivitám subjektu?

Celkově práci Denisy Špryňarové považuji za kvalitní, **doporučuji ji k obhajobě** a pokud se kreativně vyrovná s výše uvedenými připomínkami a případnými námitkami školitele, navrhuji ji hodnotit jako **výbornou**.

České Budějovice 1. 2. 2014

Martin Kaplický